

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МЕДІАОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

У статті проаналізовано зміст поняття «медіаосвіта» та зазначено роль медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю у ВНЗ України.

Ключові слова: *медіаосвіта, медіакомпетентність, професійна підготовка майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю.*

Постановка проблеми. Об'єктивна необхідність суспільства у врегулюванні суспільно-важливих сфер діяльності та соціальних відносин сприяли виникненню та розвитку такого соціального інституту як зв'язки з громадськістю. Розвиток цього соціального інституту в Україні та опанування цивілізованими моделями зв'язків з громадськістю передбачає наявність фахівців-професіоналів у сфері публік релейшнз, які, в свою чергу, потребують якісної професійної підготовки. Система вищої освіти України знаходиться на етапі реформування у відповідності з Болонською декларацією. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 сприяє входження України в європейський освітній простір. Наразі відбувається удосконалення системи професійної підготовки, а також аналіз умов, що гальмують цей процес, сьогодні відбувається інтенсивний пошук інноваційних технологій і методик та їх ефективне поєднання, яке дозволить студентіві успішно здійснювати навчальну, а в майбутньому – професійну діяльність. Сказане вище стосується і процесу професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю. Чільне місце в цьому процесі має посідати медіаосвіта, що сприятиме забезпеченню всебічної підготовки студентів до ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування у них медіакомпетентності відповідно до їхніх індивідуальних особливостей та професійного спрямування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Комплекс вище зазначених питань з точки зору активізації та ефективності навчальної діяльності в контексті професійної підготовки розглядали в своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці: Г. Амбросімова, Ю. Бабанський, В. Бондар, Г. Балл, В. Давидов, І. Зімня, І. Зязюн, А. Леонтьєв, П. Лузан, Н. Ничкало, С. Рубінштейн, В. Свистун, В. Ягупов і інші; з точки зору впровадження медіаграмотності в навчально-виховний процес розглядали в своїх наукових розвідках такі вітчизняні та зарубіжні дослідники: О. Волошенюк, Л. Дяченко, В. Іванов, Т. Іванова, Л. Найдьонова, Г. Онкович, Г. Почепцов, В. Різун, М. Скиба, О. Федоров, Шкоба, П. Ауфдерхайде (P. Aufderheide), К. Безелгет (C. Bazalgette), Дж. Браун (J. Brown), С. Файлітзен (C. Failitzen), Дж. Гербнер (G. Gerbner), Е. Харт (A. Hart), Р. Кьюбі (R. Kubey), Дж. Пандженте (J. Pungente), К. Тайнер (K. Tyner) та інші.

Проведений нами аналіз психолого-педагогічних літератури стосовно професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків громадськістю дає можливість розкрити роль та значення медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців із PR, що і виступає *основним завданням нашого дослідження*.

Виклад основного матеріалу. Для розкриття завдання нашої наукової розвідки важливо визначитися із змістом дефініції «медіаосвіта».

Британський медіапедагог К. Базелгет впевнена, що сутність медіаосвіти полягає у вивченні шести так званих ключових понять: «медійне агенство – джерело медійної інформації (media agency), «категорія медіа» (media category), «технологія медіа» (media technology), «медіамова» (media language), «аудиторія медіа» (media audience), «медійна репрезентація/переосмислення» (media representation) [4].

Дж. Гербнер розуміє медіаосвіту як «формування широкої нової коаліції організацій та індивідуумів з метою розширення свободи та урізноманітнення комунікації, для розвитку критичного розуміння медіа, як

нового підходу до ліберальної освіти на кожному рівні (*переклад тут та надалі наш – І. Р.*) [5].

Вагомий внесок у формування західної термінології, теорії та методики медіаосвіти зробив всесвітньовідомий британський вчений Л. Мастерман. Він вважав, що мета медіаосвіти полягає не тільки у вихованні критичного мислення, а у «критичній автономії» [6].

За російським науковцем О. Федоровим медіаосвіта (media education) – це «процес розвитку особистості за допомогою та на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, уміння якісного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінювання, навчання різноманітним формам самовираження за допомогою медіатехніки» [3, с. 25].

У документах Ради Європи «медіаосвіта (media education) визначається як навчання, метою якого є розвиток медіакомпетентності, під якою розуміють критичне та вдумливе ставлення до медіа з метою виховання відповідальних громадян, які здатні висловлювати власну думку на основі отриманої інформації. Це надає їм можливість використовувати необхідну інформацію, аналізувати її, ідентифікувати економічні, політичні, соціальні та/чи культурні інтереси, пов'язані з цією інформацією. Медіаосвіта сприяє навчанню індивідів інтерпретувати та створювати повідомлення, вибирати оптимальні для комунікації медіа. Медіаосвіта дає можливість людям реалізувати їхнє право на свободу самовираження та свободу інформації, що не тільки сприяє особистісному розвитку, а й збільшує соціальну участь та інтерактивність. ... Необхідно розвивати медіаосвіту як частину концепції навчання протягом життя людини [7].

Медіаосвіта має надавати знання щодо того, як: 1) аналізувати, критично осмислювати і створювати медіатексти; 2) визначати джерела медіатекстів, їхні політичні, соціальні, комерційні, культурні інтереси й контекст; 3) інтерпретувати медіатексти й цінності, що несуть в собі медіа; 4) добирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власних медіатекстів і

залучення зацікавленої в них аудиторії; 5) уможливлювати вільний доступ до медіа для споживання та виробництва власної медіапродукції [2].

Згідно з «Концепцією впровадження медіаосвіти в Україні» «медіа-освіта визначається як частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіа-культури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій» [1].

Розуміння необхідності в медіаосвіті світовою спільнотою спричинено тим, що в сучасному світі масмедіа, за умов глобалізації та розбудови інформаційного суспільства, відіграють вирішальну роль і впливають на наше сприйняття навколишнього світу. Саме розуміння закономірностей функціонування масмедіа, способів спотворення дійсності й впливу медіа на людей і потреба у формуванні критичного мислення та автономної від медіа особисті - зреалізують необхідність сучасної школи в медіаграмотності, як життєво-необхідної складової навчально-виховного процесу. Першим кроком на загальнодержавному рівні із впровадження медіаосвіти в Україні була ухвала «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні». Яка, в свою чергу, відповідає завданням, сформульованим у Паризькій програмі-рекомендаціях з медіаосвіти ЮНЕСКО від 22.06.2007 та резолюції Європарламенту щодо медіаграмотності у світі цифрової інформації від 16.12.2008 та схваленої Постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 20.05.2010, протокол № 1-7/6-150 [1]. У Концепції зазначено, що медіаосвіта у вищій школі «передбачає підготовку як фахівців для мас-медіа, так і медіа-педагогів та медіа-психологів. Крім того, медіа-освітні елементи мають увійти до навчальних програм циклу професійно-орієнтованої гуманітарної підготовки з інших спеціальностей у відповідних їм обсягах» [1]. У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічних професій, до яких

належать і фахівці із зв'язків з громадськістю, медіаосвіта постає не лише необхідною складовою їхньої навчальної діяльності, а й запорукою їхньої ефективної професійної діяльності в майбутньому. Розглядаючи медіаосвіту як навчання навичок опанування медіа, що виступають опорою більшості PR-програм та PR-кампаній, основним об'єктом повсякденної діяльності PR-фірм, можемо говорити про можливість успішної діяльності у сфері зв'язків з громадськістю. Завдяки величезними можливостями у формуванні громадської думки, мас-медіа відіграють найважливішу роль у реалізації завдань [паблік рілейшнз](#). Тому медіаосвіта є невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю.

Висновки. Із прийняттям «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» розпочато становлення системи медіаосвіти в нашій країні для забезпечення загальної підготовки дітей та молоді до безпечної та ефективної взаємодії з сучасною медіа-системою.

Проведений нами аналіз психолого-педагогічних та нормативно-правових документів стосовно професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю дає можливість розкрити роль та значення медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців із PR

Медіаосвіта виступає не лише як частина освітнього процесу у фаховій підготовці піарівців напочатку, а згодом постає засобом в царині їхньої майбутньої професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні [Електронний ресурс] // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України. - Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm. – Назва з екрана.
2. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр вільної преси, 2012. — 352 с.

3. Федоров А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности. – Таганрог : Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. - 64 с.

4. Bazalgette, C., Bevort, E. & Savino, J. L'Education aux medias dans le monde: Nouvelles orientations. – Paris – London : BFI, CLEMI, UNESCO, 1992. - 120 p.

5. Encyclopedia of media and communication / Edited by Marcel Danesi. – Toronto : University of Toronto Press, Scholarly Publishing Division, 2013. – 738 p.

6. Masterman L. Teaching the Media. – London : Comedia Press, 1998.

7. Recommendation. Media Education [Электронный ресурс] // Council of Europe. – Режим доступа: <http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/TA00/EREC1466.htm/> – Назва з екрана.

В статтє проаналізовано содержание поняття «медиаобразование» и определена роль медиаобразования в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов по связям с общественностью в вузах Украины.

Ключевые слова: медиаобразование, медиакомпетентность, профессиональная подготовка будущих специалистов по связям с общественностью.

Publication is devoted to analysis of the concept of “media education” and the role of media education in professional training of public relation experts in the field of higher education in Ukraine.

Keywords: media education, media competency, professional training of public relation experts.